

5. Маслак О. Тваринництво необхідна державна підтримка / О. Маслак // Пропозиція. – 2011. – № 11. – С. 48-51.

6. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 2 березня 2011 р., № 246: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2012 р., № 342. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/342-2012-%D0%BF>

7. Про внесення змін до Порядку використання сум податку на додану вартість, сплачених переробними підприємствами до спеціального фонду державного бюджету: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2012 р., № 986. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/986-2012-%D0%B>.

8. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2011 р. // Статистичний бюлетень / відп. за вип. О.М. Прокопенко. – К.: Державна служба статистики України. – 2013. – 88 с.

Дацик О.Б. Современные тенденции государственной поддержки сельскохозяйственных предприятий по производству мяса

Определены основные тенденции государственной поддержки сельскохозяйственных предприятий по производству мяса. Установлено, что для поддержки сельскохозяйственных предприятий по производству мяса принято ряд государственных программ, которые прямо или непосредственно влияют на развитие отрасли. В среднем за период 2008-2012 гг. самый большой NPC (Номинальный коэффициент защиты) производителей птичьего мяса составил 1,97.

Ключевые слова: государственная поддержка, программа, постановление, производство мяса.

Datsko O.B. Modern tendencies of state support of agricultural meat production enterprises

Main tendencies of state support of agricultural meat production enterprises are revealed. Some state programs that support meat production in agricultural enterprises directly and indirectly effect on the fields of industry are considered. During the 2008-2012 years in equal number of NPC (Nominal Protection Coefficient) at 1,97 in poultry production enterprises are estimated.

Keywords: state support, program, government rule, meat production.

УДК 330.3:631.11:636.3

Здобувач М.Л. Диндин¹ – Львівський НУ
ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гіжницького

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІВЧАРСТВА У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

Розроблено шляхи оптимізації породної структури вівчарства у сільськогосподарських підприємствах західних областей України, відповідно до пріоритетних напрямів розвитку галузі. Встановлено, що в сільськогосподарських підприємствах західних областей України у 2020 р. утримуватиметься понад 45 тис. голів овець, зокрема понад 27,4 тис. вівцематок. Оптимальне валове виробництво немитої вовни становитиме 62,7 т, м'яса овець – 245,6 т.

Ключові слова: розвиток, сільськогосподарські підприємства, вівчарство.

Постановка проблеми. Подальший розвиток вівчарства у сільськогосподарських підприємствах на засадах самофінансування в сучасних економічних умовах, які не забезпечують прибуткове ведення галузі, поки що неможли-

вий. Аналіз їх фінансового стану переконливо свідчить, що відновити вівчарство і козівництво, як важливу галузь національної економіки, і зробити її конкурентоспроможною, можливо лише шляхом створення матеріально-технічної бази галузі, здійснення заходів зі збереження наявного генофонду та його удосконаленню, кадрового і наукового забезпечення, використання цінкових, податкових, кредитних, бюджетних та інших регуляторів економіки.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти ефективного функціонування й розвитку вівчарства у сільськогосподарських підприємствах знайшли своє відображення в працях вітчизняних та зарубіжних економістів-аграрників: Л.С. Дяченка, Б.О. Вовченка, М.Ф. Іванова, Л.В. Жаруна, В.А. Левинського, Г.І. Сокола, В.В. Стороженка, А.В. Струкова, В.О. Сухарлева, І.Н. Топіхи, Л.С. Шелеста, М.В. Штомпеля, В.П. Тараненка, В.А. Тихонова, Т.М. Петровської, К.М. Ханова та ін. Ми розробили теоретичні, методологічні та прикладні основи вдосконалення організаційно-економічного механізму функціонування галузі. Однак існуючі тенденції в її розвитку свідчать про необхідність продовження наукових досліджень у цій сфері.

Мета роботи. Розробити пропозиції щодо розвитку вівчарства у сільськогосподарських підприємствах західних областей України

Виклад основного матеріалу. Практика засвідчує, що в нинішніх умовах виживання вівчарства, підвищення його конкурентоспроможності в більшості районів України зумовлено посиленою увагою до розвитку його м'ясної продуктивності. Під час вирішення цієї важливої проблеми диверсифікації виробництва потрібно мати на увазі, що технологічні схеми, які забезпечують збільшення виробництва баранини та поліпшення її якості, потребують досконаліших прийомів організації виробничих процесів, поліпшення умов годівлі та утримання тварин, що сприяє підвищенню м'ясної та молочної продуктивності овець як джерела якомога більшої кількості високоякісної баранини, що досягається використанням відповідних цим вимогам порід і технологій ведення галузі та забезпечують повне використання біологічних можливостей тварин для виробництва високоякісної продукції.

Сучасний стан вівчарства обумовлений, передусім, різким зниженням цін на вовну і шерсть, що зменшило зацікавленість виробників у її виробництві. Адже весь час галузь, її технологія, економічні важелі, менталітет працюючих були зорієнтовані на виробництво саме цієї продукції. За різних причин галузь не було спрямовано на більш ефективний шлях розвитку і внаслідок цього рівень її збитковості останніми роками становить 72,0-73,0%. При цьому собівартість вовни у сільськогосподарських підприємствах зросла до 20-25 грн за ціни реалізації – 4,5-6,5 грн за кілограм. Вихід приплоду, який є основою формування економічної ефективності галузі, становить 75-80 ягнят на 100 вівцематок. За останні 20 років вівчарство перетворилося в дрібнотоварне і майже 72% поголів'я утримується у господарствах населення. Середня чисельність овець у сільськогосподарських підприємствах України на кінець 2012 р. становить 297 голів. Рівень споживання баранини становить 25% від норми МОЗ, потреба у вовні задовольняється лише на 10%.

¹ Наук. керівник: доц. Б.Б. Батюк, канд. екон. наук

Перебудова соціально-економічних відносин в Україні впродовж останніх двох десятиліть негативно вплинула на стан агросектору і вівчарства зокрема. Дев'ятимільйонне стадо овець зменшилося у 8 разів, а тонкорунних – у 32 рази. Як наслідок, це призвело до зменшення потреб у племінній продукції та згортанню племінної бази.

Племінне вівчарство – відповідальна справа, завдання якої полягає в подальшому розвитку та створенні нових унікальних адаптованих до наших умов генотипів, необхідних для задоволення потреб ринку. Цей процес неможливий без створення належних умов утримання, годівлі та ведення на відповідному рівні селекційно-племінної роботи. З цією метою необхідно оптимізувати породну структуру вівчарства сільськогосподарських підприємств західних областей України, відповідно до пріоритетних напрямів розвитку галузі (табл. 1).

Табл. 1. Структура поголів'я овець за напрямками продуктивності в сільськогосподарських підприємствах західних областей України, тис. голів

Напрямок вівчарства (порода)	Рік			2013 р. до 2020 р. у %
	2013	2016	2020	
М'ясо-вовновий (цигайська, асканійська МВ, прекоп)	765	870	1079	1,3
М'ясний (меріноландшафт, олібс, суфолк, ін., та їх помісі з іншими генотипами)	2	100	201	118
Вовново-м'ясний (асканійська тонкорунна)	121	140	160	1,3
Смушковий (сокільська, асканійська каракульська)	33	40	50	1,5
Молочний (цигайська, українська гірськокарпатська, авасі, лакон)	183	224	300	1,6
Багатоплідний, (романівська та її помісі)	4	6	10	2,5
Всього	1108	1380	1800	1,6

Джерело: власні дослідження.

У технологічних схемах одержання значної кількості вівчарської продукції високої якості вагоме місце має бути відведене використанню спеціалізованих на її виробництві порід овець. Так, спеціалізація вівчарства на виробництві молодого баранини вимагає наявності порід, які відзначаються високою м'ясною продуктивністю. Цим вимогам повною мірою відповідають породи м'ясо-вовнового і м'ясного напрямів, найважливішою біологічною особливістю яких є скороспілість, інтенсивний ріст і розвиток, економічна трансформація корму в продукцію, можливість використання тварин для господарських цілей у ранньому віці. Ефективне використання кормів, висока якість м'ясної продукції визначають загальну спеціалізацію цих порід на виробництві м'яса за рахунок реалізації понадремонтного молодняка в перший рік його життя.

За нашими розрахунками, у сільськогосподарських підприємствах західних областей України у 2020 р. утримуватиметься понад 45 тис. голів овець, зокрема понад 27,4 тис. вівцематок. Оптимальне валове виробництво немитої вовни становить 62,7 т, м'яса овець – 245,6 т (табл. 2). Для цього необхідно всебічно використовувати вівцю як тварину з комплексною продуктивністю, реалізуючи на ринку вовну, дістичну баранину, бринзу, смушки, овчини та комплекти побічної продукції. Галузь вівчарства потребує широкого розвитку інтеграційних зв'язків між промисловими підприємствами і вівчарськими господарствами громадського і приватного секторів, а також впровадження перероб-

лення продукції вівчарства в місцях виробництва шляхом організації переробних підприємств. Це підвищить рентабельність вівчарства на 20-30 %.

Наявне поголів'я овець в сільськогосподарських підприємствах України, чисельність якого останні 10 років істотно не змінюється, деякою мірою забезпечує власні потреби населення. Для формування експортного потенціалу конкурентоспроможної ягнятини і баранини, на нашу думку, необхідно вжити додаткових заходів на державному рівні щодо створення великих високотехнологічних ферм модульного типу з виробництва ягнятини, створення в регіонах інфраструктури зі заготівлі і перероблення продукції вівчарства та стимулювання суб'єктів господарювання до створення вівчарських господарств та нарощування чисельності маточного поголів'я овець.

Табл. 2. Розрахунок обсягів виробництва продукції вівчарства та фінансових надходжень у сільськогосподарських підприємствах західних областей України

Показник	Рік				2013 р. до 2020 р., раз
	2013	2015	2018	2020	
Поголів'я овець, тис. голів	27,86	33,18	40,61	45,63	1,6
в т.ч. вівцематки	17,23	19,92	24,3	27,42	1,6
Середній настриг немитої вовни з вівіці, кг	2,4	2,5	2,8	3,0	1,2
Виробництво немитої вовни, т	41,2	49,5	57,4	62,7	1,5
Ціна реалізації вовни у фізичній вазі, грн/кг	9,0	14,1	16,1	20,1	2,2
Виручка від реалізації вовни, тис. грн.	370,8	693,0	918,4	1254,0	3,4
Виробництво овець на забій у живій масі, т	157,4	185,7	223,2	245,6	1,6
Ціна баранини, грн / кг	16,0	20,0	25,0	29,0	1,8
Виручка від реалізації овець на забій у живій масі, тис. грн	2518,4	3714,0	5580,0	7122,4	2,8
Виробництво овчин, тис. шт.	9,35	13,78	17,89	19,12	2,1
Ціна реалізації овчин, грн/шт.	45,0	57,0	65,0	70,0	1,5
Виручка від реалізації овчин, тис. грн	420,8	785,5	1162,8	1338,4	3,2
Валовий продукт вівчарства всього, тис. грн	3310,0	5192,5	7661,2	9714,8	2,9
Рівень рентабельності галузі, %	-10,3	-2,4	+6,3	+16,8	2,6
Валовий продукт на 1 гол. овець, грн.	118,82	156,49	188,65	212,9	94,08
Всього витрат, тис. грн	3687,2	5320,5	7205,5	8314,4	2,2
Витрати на одну голову овець, грн.	132,35	160,35	177,43	181,97	49,62
Прибуток +, збиток -, на оду вівцю, грн	-13,53	3,86	11,22	30,93	44,46

Джерело: власні дослідження

Висновки. Отже, стратегічним напрямом розвитку сільськогосподарських підприємств вівчарства в Україні має стати відродження галузі шляхом підвищення продуктивності овець та стимулювання попиту на продукцію вівчарства та удосконалення управління й організації виробництва у підприємствах. При цьому необхідне збільшення поголів'я тварин і, як наслідок, м'ясного та вовнового ресурсу країни, що забезпечить населення продукцією вівчарства відповідно до норм споживання. Враховуючи наведене вище, в Україні та західних областях зокрема, необхідно приділити увагу збереженню й удосконаленню наявних і створенню нових порід овець, здатних одночасно продукувати високоякісне м'ясо та вовну і шерсть, а також дефіцитну сировину – овчини, смушки тощо.

Література

1. Присяжнюк М.В. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / М.В. Присяжнюк, М.В. Зубець, П.Т. Саблук та ін. / за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. – К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
2. Безуглий М.Д. Сучасний стан реформування аграрно-промислового комплексу України / М.Д. Безуглий, М.В. Присяжнюк. – К. : Вид-во "Аграр. наука", 2012. – 48 с.
3. Лохоня О.Я. Вівчарство України: оцінка нинішнього стану та перспектив відродження / О.Я. Лохоня. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://agrotimeteh.com.ua>.
4. Сокол О.І. Шляхи відродження вівчарства України / О.І. Сокол. – Харьков : Вид-во "Бізнес-Інформ", 2001. – 208 с.
5. Сухарлєв В.А. Экономические аспекты овцеводства Украины / В.А. Сухарлєв // Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. – Сер.: Економічні науки. – Луганськ : Вид-во ЛНАУ. – 2004. – № 34/46. – С. 341-345.

Дындын М.Л. Перспективы развития овцеводства в сельскохозяйственных предприятиях западных областей Украины

Разработаны пути оптимизации породной структуры овцеводства в сельскохозяйственных предприятиях западных областей Украины, в соответствии с приоритетными направлениями развития отрасли. Установлено, что в сельскохозяйственных предприятиях западных областей Украины в 2020 г. будет удерживаться более 45 тыс. голов овец, в том числе более 27,4 тыс. овцематок. Оптимальное валовое производство невыстиженной шерсти составит 62,7 т, мяса овец – 245,6 т.

Ключевые слова: развитие, сельскохозяйственные предприятия, овцеводство.

Dyndyn M.L. Prospects for the development of sheep farms in the western regions of Ukraine

Developed ways to optimize the structure of sheep breeding farms in the western regions of Ukraine, according to the priority areas of the industry. Established in farms western regions of Ukraine in 2020 refrain over 45 thousand head of sheep, including more than 27,4 thousand ewes. The optimal total production of raw wool will be 62,7 tons of meat sheep – 245,6 tons.

Keywords: development, farms, sheep.

УДК 330.338

*Доц. С.Т. Дуда, канд. екон. наук;
магістрант А.О. Танцюра – Львівська КА*

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто та проаналізовано ефективність виробничого потенціалу підприємства. Розглянуто різні підходи до оцінювання визначення ефективності використання виробничого потенціалу підприємства для забезпечення його належної та високої ефективності. Взято до уваги та охарактеризовано цільову оцінку відповідності виробничого потенціалу підприємства.

Ключові слова: виробничий потенціал, оцінка виробничого потенціалу, підприємство, методи оцінки виробничого потенціалу.

Актуальність проблеми. Виробничий потенціал є важливою складовою потенціалу підприємства, його ефективне використання дає змогу підприємству значно вплинути на його конкурентоспроможність. Ефективність функціонування виробничого потенціалу підприємства визначає ступінь досягнення потенційного результату діяльності підприємства за певний період часу.

Мета дослідження полягає в тому, щоб узагальнити методичні підходи оцінки ефективності використання виробничого потенціалу підприємства.

Виклад основного матеріалу. Під поняттям "потенціал" в економіці розуміють джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути використані для вирішення якого-небудь завдання, досягнення певної мети. Публікації з теорії потенціалів стосуються такого оцінкового показника, як економічний потенціал підприємства. У широкому сенсі економічний потенціал – це сукупна здатність економічної одиниці до виробництва, будівництва, вкладення, надання послуг і здійснення будь-якої іншої економіко-соціальної функції.

Невід'ємною частиною економічного потенціалу підприємства є виробничий потенціал. Під терміном виробничий потенціал підприємства найчастіше розуміють сукупність ресурсів підприємства [3]. Він є однією з основних характеристик підприємства і безпосередньо пов'язаний з соціально-економічним розвитком країни. Виробничий потенціал підприємства – це система взаємопов'язаних елементів (засобів, запасів, джерел), що виконують різні функції в процесі виробництва продукції та розвитку підприємства. Фінансове становище підприємства значною мірою обумовлюється його виробничою діяльністю. Тому, аналізуючи фінансове становище підприємства (особливо за попередній період), потрібно оцінити його виробничий потенціал.

З огляду на це, постає питання про вибір методів оцінювання виробничого потенціалу підприємства, які дають змогу обґрунтовано визначати внутрішні можливості суб'єкта господарювання, виявляти приховані резерви, забезпечувати підвищення ефективності діяльності. Недосконалість науково-обґрунтованої методології оцінки і чітких практичних рекомендацій з управління виробничим потенціалом підприємств значно обмежує можливості ефективного функціонування суб'єктів господарювання.

Головна складність оцінки виробничого потенціалу підприємства полягає у потребі дослідження та оцінки всіх компонентів у взаємозв'язку та динаміці. Питання оцінки ефективності формування та використання, економічного та виробничого потенціалів підприємства розглядали такі науковці, як: А.І. Анчишкін, О.В. Ареф'єв, З.В. Герасимчук, Л.Л. Ковальська та ін. Тому дослідження цього питання є особливо актуальним і потребує значної уваги.

Для визначення розміру виробничого потенціалу в різних концепціях використовують різні підходи. Є такі три основних підходи для визначення виробничого потенціалу підприємства, як: ресурсний (обліково-звітний), структурний (функціональний) і цільовий (проблемно орієнтований).

Ресурсний підхід визначає виробничий потенціал як сукупність виробничих ресурсів, оцінює його величину як суму фізичних і вартісних оцінок окремих його складових. Основним призначенням ресурсного підходу є визначення оптимального співвідношення між матеріально-технічними, трудовими, енергетичними, інформаційними та фінансовими ресурсами з метою досягнення максимального виробничих результатів. Ресурси мають вартісну оцінку та цільову спрямованість на створення доданої та споживної вартості. Кожен із цих видів ресурсів має свій внесок у формування кінцевих результатів. Як наслідок, потрібно враховувати, вивчати та формувати структуру складових виробничого потенціалу з метою досягнення максимальних у поточних умовах результатів.